

Kirkkoherran ja kappalaisen vaali 2014

Muutoksen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen (797/2013 ja 798/2013)

Kirkkoherranviran täytöstä muuttuivat säännökset 1.1.2014 lukien. Vaali on välillinen tai välitön. Tuomiokapituli julistaa viran haettavaksi päätettyään asiasta seurakunnan esityksestä, KL 8:1 § 2mom. Välillisen vaalin säännökset ovat yhteiset kirkkoherran kappalaisen vaalissa. Seuraavassa esitellään menettely ja muutoksenhakusäännökset lyhyesti.

Ennen viran haettavaksi julistamista tuomiokapituli aina pyytää kirkkoneuvostolta lausunnon kirkkoherranviran erityisistä tarpeista. Tässä yhteydessä kirkkoneuvosto voi keskustella valinnasta välillisen tai välittömän vaalitavan välillä. Jos esitystä ei tehdä tuomiokapitulille, niin vaalitapa on välitön vaali KL 8:1 §:n 1 mom. pääsäännön mukaan.

Kirkkoherran välitön vaali

Tuomiokapitulin hakuilmoituksessa näkyy, että kysymyksessä on välitön vaali. Pappi voi olla samanaikaisesti hakijana vain yhdessä välittömän vaalitavan kirkkoherranvaalissa. Tällöin hän ei voilla mukana myöskään välillisen vaalitavan kirkkoherran tai kappalaisen vaalissa.

Välittömässä vaalissa tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen hakuajan päätyttyä. Vaalin toimittamisesta tehdään välittömästi päätös tuomiokapitulissa. Ns. ylimääräistä vaaliehdokasta ei enää ole, vain vaalisijoilla olevat voivat olla mukana vaalissa, KJ 6:15-16 §. Ilman vaalisijaa jäänyt ei saa hakea oikaisua vaaliehdotukseen. Hakija voi valittaa vasta vaalin lopputuloksesta sillä perusteella, että hänelle olisi kuulunut vaalisija, KL 24:14 § 4 mom.

KJ 6:20 §:n 1 mom. mukaan tuomiokapituli ennen vaaliehdotuksen tekemistä voi pyytää kelpoisista hakijoista neuvoston lausunnon. Neuvosto on jo ennen hakuaikaa antanut lausunnon viran erityisistä tarpeista. Ehkä joissakin tilanteissa hakijoista pyydettävä lausunto palvelee tiedonhankintana, jos hakijat ovat toimineet pappina ko. seurakunnassa. Kovin usein tällaisia tilanteita ei ole.

Jos välittömän vaalin lopputulos kumotaan vaaliehdotuksessa olevan virheen nojalla, tuomiokapituli käsittelee asian uudelleen ja toimitetaan uusi vaali.

Kirkkoherran ja kappalaisen välillinen vaali

Tuomiokapitulin hakuilmoituksessa näkyy, että kysymyksessä on välillinen vaali. Pappi voi olla samanaikaisesti hakijana useampaan välillisen vaalitavan kirkkoherran- ja kappalaisen vaalissa. Jos pappi on hakijana välittömän vaalitavan kirkkoherranvaalissa, niin hän

ei ole kelpoinen hakemaan välillisen vaalitavan kirkkoherran tai kappalaisen virkaa, KJ 6:15 § 1 mom. 3 kohta.

Tuomiokapituli toteaa hakijoiden kelpoisuuden kirkkoherran ja kappalaisen virkaan ja antaa hakijoista lausunnon. Tämä päätös on kirkkohallituksen esityksen mukaisesti vaalin valmistelua eikä siihen haeta erikseen muutosta, KL 24:5 §. Seurakunnassa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto suorittaa vaalin. Kirkkovaltuuston päätökseen haetaan valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta. Seurakuntaneuvosto toimittamasta kirkkoherran tai kappalaisen vaalista on tehtävä oikaisuvaatimus seurakuntaneuvostolle.

Vaalin valmistelussa voi tuomiokapituli KJ 6:15 §:n 2 mom. mukaan määrätä henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmistelu seurakunnassa. Kirkkohallituksen esityksen mukaan (6/2011, s. 17) ”kappalaisen vaalin ollessa kyseessä vaalin valmisteleminen ei ole ongelma, koska siitä vastaa virkansa puolesta seurakunnan kirkkoherra. Kirkkoherran virantäytön osalta on usein epäselvää, kenelle vaalin valmisteleminen kuuluu. Pois lähtevä kirkkoherra ei ole välttämättä sopivin henkilö tehtävään ja virkaa väliaikaisesti hoitava henkilö voi olla esteellinen viran potentiaalisena hakijana.”

Edellä olevan mukaan asia jää tuomiokapitulin harkintaan. Käytäntö tulee todennäköisesti olemaan sellainen, että useimmissa tapauksissa tuomiokapituli määrää ulkopuolisen henkilön valmistelemaan kirkkoherran välillistä vaalia seurakunnassa. Jos ulkopuolinen valmistelija on määrätty, niin väistytvä kirkkoherra ei osallistu vaalin valmisteluun ja päätöksentekoon, vaikka väistytvä kirkkoherra ei välttämättä ole muodollisesti esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn.

Viran julistaminen uudelleen haettavaksi

Kirkkoherran ja kappalaisen virantäyttöön sovelletaan myös 1.6.2013 voimaan tullutta KL 6:10 §:n 2 mom. Sen mukaan virka voidaan julistaa uudelleen haettavaksi tai jättää virka täyttämättä, jos siihen on perusteltu syy. Näin ovat seurakunnat voineet aikaisemminkin toimia ja tätä menettelyä on käytetty. Nyt tämä on mahdollista myös kirkkoherran ja kappalaisen viroissa. Joissakin tilanteissa tuomiokapituli voi ennen päätöksentekoa pyytää asiasta kirkkoneuvoston lausunnon.

Lakimiesasessori

Jussi Lilja

Kirkkohallituksen esitys

<http://kappeli2.evl.fi/kkoweb.nsf/8055b7c73c38f56dc22571540045bfe2/119fc3125ac6ac83c225787f00337029?OpenDocument>

Lakivaliokunnan mietintö

<http://kappeli2.evl.fi/kkoweb.nsf/c7f32a5129224528c2256dba002d78f0/38ca90e1917ab6e5c225793d003bbd88?OpenDocument>